

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT

25. årgang

Nr. 1 ✕ Februar 1992

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT

INDHOLD

Adresse:

ORLOGSMUSEET
Overgaden oven Vandet 58
1415 København K.
Tlf. 31 54 63 63
Giro nr. 5 18 76 13

udgives af:

MARINEHISTORISK SELSKAB
Ved Fortunen 10A, 2800 Lyngby.

Selskabet
ORLOGSMUSEETS VENNER
adresse: Orlogsmuseet, se ovenfor.

ORLOGSMUSEETS MODEL-
BYGGERLAUG
adresse: Orlogsmuseet, se ovenfor

Redaktion:
Jørgen H. Barfod (ansv.h.)

Lay-out:
Mogens Dithmer

MARINEHISTORISK TIDSSKRIFT
udkommer 4 gange årligt.
Årsabonnement kr.55.-
Enkelte numre kr.15.-

Artikler og anmeldelser, der ønskes optaget
i tidsskriftet, sendes til ovennævnte adresse.
Sidste frist for indlevering af stof er den 10.
i månederne januar, april, juli og oktober.

Eftertryk er kun tilladt med tydelig kildeangivelse.

Alle henvendelser vedr. adresseforandringer,
fejl ved bladets levering o.lg. bedes rettet
til Postvæsenet.

Tryk: ORLOGSMUSEET
ISSN 0106.5122

Artikler:

- Under russisk Flag.
Ludvig Monberg 3
- Marinehjemmeværnets
40 års jubilæum.
Jørgen H. Barfod 21
- Gennembruddet 1. juli 1677
- en afsluttende kommentar.
Ib Gram-Jensen 23
- Modelbyggerlauget bygger
VIKINGESKIB.
Per Jessen 25

Andet:

- Fra Orlogsmuseets billedarkiv. 28

Forside:

Som belønning for sin deltagelse i turen med den russiske kejseryacht STANDART i 1896 først til England, hvortil den unge russiske kejser Nikolaj II med gemalinde skulle overføres, og siden til Frankrig, fik Ludvig Monberg foræret et fornemt sølvur. På billedet ses urets springkapsel med kejsrens våben i ophøjet arbejde. Orlogsmuseet. (Se artiklen inde i tidsskriftet)

Under russisk Flag.

Ludvig Monberg

Kejseryacten Standart var sin Fuldendelse nær, da det bestemtes, at den paa sin første Tur, skulde overføre den unge russiske Kejser med Gemalinde, til England, for senere at eskortere den ældre russiske Yact Polarstjernen til Frankrig. Mange Bestemmelser og Ombestemmelser foretoges, de nærmeste par uger forinden Afrejsen, vel nærmest paa grund af gjensidig Rivalité mellem Cheferne paa begge Skibe, de vilde begge have Æren, af at bringe de høje Rejsende over Havet.

Det blev som ovenfor nævnt ordnet til begges Tilfredshed, idet Standart skulde overføre dem til England og derfra skulde Rejsen fortsættes med Polarstjernen. Søndag den 20. Sept. skulde Afrejsen finde Sted; Dagen forud bragtes Proviant og Rejsegods ombord i Standart for Kejsersfamiljen, tillige med Polarstjernens store Musik og Sangkor, foruden en hél Hærskare af Tjenere, Kokke, Kosakker, Tucher-kesser, Hundepassere og endél civile Personer; som man sér, der udfordres en Masse Mennesker, naar Hans Majestæt Czaren rejser. Fra Værftet paa Refshaleøen medfulgte en halv snés Maskinister, en Elektriker og et Par Malere, for at udføre mulig forefaldende Arbejder ombord. Blandt de sidste, var Undertegnede saa heldig at befinde sig, og nærværende er kun et ringe Forsøg paa at fæstne lidt af de forskjellige Indtryk af Turen paa Papiret.

Ludvig Monberg. Maler.

Efter at have sagt vor kjære Fødeby et vemodigt Farvel om Lørdag den 19. Sept. samledes den lille danske Koloni, der skulde med paa Turen, om Søndagmorgen ombord paa Standart. Det første vi foretog os, var at tage det Rum i Øjesyn, som de 4 første Uger skulde være vort Hjem; Men Gud bevares! allerede, ved Uddelingen af Køjepladser, geraadede Koloniens Lemmer i Uenighed, ingen syntes om den Køje, der var ham tiltænkt, dog den danske Godmodighed sejrede, saa at enhver af os fandt Lyssider ved det Leje, vi før havde sét saa ilde til, rigtig nok først efter gjensidig at have udlét hinanden. Da vi nu havde indrettet os det saa hyggeligt som muligt, og drukket et Glas paa en god Rejse, bleve vi

Alle hentede op til vore Foresatte, den altid lige elskværdige Kommandør Nielsen, der deltog i hele Turen, for at underskrive en Art Kontrakt, om at overholde Skibets Skikke i Et og Alt. Vi gjorde os hurtigt bekendt med Kontraktens Indhold, og underskrev Alle som En. Vi vare nu solgte med Hud og Haar til Russerne, underkastede russiske Love, vi vare selv Russere tilhobe. Vort første Indtryk af at være Russer, var just ikke det bedste Varsel, da det bestod i - at blive snydt for Frokost. Heldigvis var Refshaleøen ikke saa langt borte, saa at jeg i en lille Dampbaad, der laa ved Standart, kunde komme derover, og der provianterede jeg saa stærkt, at jeg kunde stille den første Sult, hos baade mig selv og endél

af mine sultne Landsmænd paa Standart. Jeg blev ogsaa lovprist i høje Toner for min Betænsomhed, da det viste sig at jeg havde Proviant baade i fast og i flydende Form. Imidlertid nærmede Tiden til Afrejsen sig, og Kl 11 1/2 saaes fra Standart, et Tog af kongelige Vogne rulle ad Langelinje henimod Toldboden, hvorfra snart en Dampbaad førende russisk Kejserflag og dansk Kongeflag i Stævnen nærmede sig os.

Da Baaden lagde til Standarts Faldreb, hejsedes Kejserstandarten og Kongeflaget paa Stortoppen. Kejseren, førende sin Gemalinde viste sig paa Dækket efterfulgt af den hele danske Kongefamilie. Efter en hjertelig Afsked med Kejseren og Kejserinden, forlod Kongefamilien Standart, hilset med Salut og Nationalhymnen. Standarts Fortøjninger blev kastede los, og majestætisk dampede det stolte Skib ud paa sin første Rejse, hilst af den paa Rheden liggende danske Flaade, og de Tusinder, der fra Langelinje, med Hatte og Lommetørklæder tilviftede et sidste Farvel. [Kl 12 3/4]

I det skønneste Solskinsvejr sejlede vi nordpaa, langs med den smukke sjællandske Kyst, og passerede Kronborg Kl 2 1/2, atter hilset med Salut, og styrede ud i Kattegat. Søen var aldeles blikstille. Vi var Alle paa Dækket, og nøde Alle af Hjertenslyst, den dejlige Seiltur; Paa Fordækket havde lejret sig, Alle, som ikke havde Tjeneste; Kosakker, Musikere, Matroser og Haandværkere. En stor Kosak, væbnet til Tænderne med et hélt lille Arsenal af Sabler og Knive, gjorde stor Lykke som Fortæller for Matroserne, jeg hørte lidt derpaa, men da jeg ikke kunde finde

noget morsomt ved hans Fortællinger, forlod jeg ham, for at finde en anden Gruppe Mennesker jeg bedre kunde forstaa, og det lykkedes mig ogsaa, forsaavidt som jeg derved fik forøget mine Sprogkundskaber, idet en mere tilbageholden og indesluttet Fyr af Kosakkerne, betroede mig, at min pibe héd paa russisk Trupka, og paa kossakisk Lulka. Vi blev snart fine Venner, han saae i min Kikkert og røg min Tobak, vel nærmest som Akvavilent for den Undervisning i russisk han gav mig. Min nye Ven var ligesaa rigeligt forsynet med Stikke og Skæreapparater, som hans ovennævnte Kammerat; ved Pantomimer og et "før tilfället" lavet Sprog, fik jeg ham til at vise mig sine Vaaben, og Hilledød! saa spidse og skarpe hans Mordinstrumenter vare, aldeles som Syle og Rageknive. Imidlertid var Mørket begyndt at falde paa, vi sejlede i Kattegat, Vejret var stadigt smukt, og da vi blev kaldt ned til Aftensbord, og da fik vi for første Gang, den monstøse Hvidkaalssuppe hvormed Dhrr. Russere forlystede os i 4 Uger næsten hver Dag, dernæst nogle Kjødskiver i Avtomat eller Torpedosauce, som et Lem af vor Koloni kaldte det, naar dertil kommer en Desert, af Risgryn, kogt i Fedt med et passende Kvantum Sukker og et ligesaa passende Kvantum Rosiner, sér man jo nok, at man næsten maatte være Russere for at kunde goutére den Souper. Med en lille Smule Variation, lød Menuen næsten som den ovennævnte paa hele Turen. Om Aftenen Kl 8. var der Messe paa Dækket, hvori Alle deltog, det er en stemningsfuld Højtidelighed, i den stille, mørke Aften, paa Havet, at høre Russernes smukke Korsang, hvor Papen og Koret skiftevis afløse hinanden i Sungen. Efterhaanden forlode de fleste Dækket, for at

gaae tilkøjs, men da vi syntes Vejret var saa smukt og ikke Spor af koldt, bleve nogle af os Danske oppe paa Dækket, for at se naar vi passerede Skagen. Da Klokken var 12, kunde vi se Fyret, men først Kl 1. vare vi forbi og ude i Nord-søen. Derpaa gik ogsaa vi tilkøjs, med Tanken om at vaagne med Søsyege og den dermed følgende Jammer; men sove, Ak nej! det Vilhelmsenske Orkester, som vi kaldte Askeslugermaskinerne ombord, begyndte at spille op til en sand Djævlekoncert, som intet kunde overdøve, og saa kunde vi selvfølgelig ikke faae Søvn, før Numret var slutet, eller med andre Ord, der var ikke mere Aske at udblæse. Saa kom Sønnen, men Søsyege udeblev, jeg følt mig halvvejs snydt derved, saa bestemt havde jeg troet den var kommen. Jeg havde jo aldrig før været paa Havet.

Mandagmorgen kom, atter fint Vejr med rolig Sø. Standart sejlede lige saa roligt, som om det havde været Øresund, vi befandt os i. Ingen større Skibe saae vi, men derimod en Del engelske Damptrawlere, den samme Slags, som saa ofte gjøre vore brave Vesterhavsfiskere saa megen Skade, men som til Gjengjæld, ogsaa engang imellem ere saa uheldige, at lade sig nappe af den Orlogsmænd, der skal varetage de danske Fiskeres Interesse. Dagen forløb omtrent med det samme tidsforløb som Gaarsdagen, spise, ryge Tobak, sladre lidt, og forresten ogsaa ved et lille Slag Kort, hvilket lod sig gjøre ved en af Deltagernes Betænk-somhed, som havde forudsæt, at et Spil Kort altid kunde benyttes. Kejseren og Kejserinden spadsered i det smukke Vejr paa Dækket, og deres Datter, en allerkjæreste lille Pige, kørtes i Barnevogn af en Dame, det meste af Dagen.

Ludvig Monberg (1852-1922) arbejdede i over 25 år som maler på B&Ws skibsværft på Refshaleøen og fungerede de sidste år som forrådsforvalter for malerne. Monberg var socialistisk interesseret, læste og skrev meget. Han malede en del skibsportrætter i fritiden. Foto tilhører Ragna Monberg.

Min Ven Kosakken og jeg, underholdt os længe, naa Sproget er jo heller ikke saa vanskeligt, naar man kan nøjes med at svare "Karosjo eller Karasjo" paa næsten Alt.

Senere gjorde jeg selvfølgelig uhyre Fremskridt i Russisk, alene at kunne sige til vor russiske Opvarter om Morgen: "Sehukoff! Tjeipit, Kleop, Masla, Sero", var just ikke til at kimse af. Min Ven var øjensynlig fredelig stemt idag, han mødte nemlig uden de skjæ-

rende Instrumenter. Jeg spurgte ham om hans Navn, han sagde mig det, men jeg fordrister mig ikke til at sige det, endsige skrive det, men det tog sig skrevet ud, som om et helt Alfabet's Bogstaver være blevne rystede sammen i en Bunke og saa et to aars Barn havde stillet dem i Geled, uden Hensyn til Lyd. Henad Aften, begyndte det at lufte lidt op; Skibet gik lige støt, og nærmede sig mere og mere Skotland.

Tirsdagmorgen gik vi alle op paa Dækket, vi hørte jo, at Landet var nær, og vi tænkte jo nok, at Kejseren ville blive modtaget med fuld Honør

Paa lang Afstand kunde vi øjne, i Kikkert, en mægtig Pantserflaade ligge tilankers, og et prægtigere Syn har jeg aldrig sét, end da vi nærmede os Flaaden. Den laa opankret paa 2 Rækker, alle i Kjølvandslinje, flagsmykkede fra Top til Ræling. Store Kolosser var det man her saa, men Alt var saa sirligt og elegant ombord, Mandskabet stode opstillet langs Rælingen og paa Løbebroer, holdende hinanden i Hænderne, paa Fordækket paraderede de rødkjolede Marinere med hvide Stanleyhatte, selvfølgelig med et stort Musikkorps i Spidsen, paa Kommandobro stode alle de gallaklædte Officerer. Efterhaanden som Standart passerede, spillede Musikken den skjønne russiske Nationalhymne paa de engelske Skibe, medens Standarts Musikkorps svarede med den engelske Hymne. Ud for Indsejlingen til Leiths Havn ankrede Standart, omsværmet af et Utal af større og mindre Hjuldamppaade, fyldte med pyntede Passagerer. Nu nærmede en Damper med engelsk Kongeflag paa Toppen sig til Standart, den bragte Prindsen af Wales med Følge, der-

iblandt vor danske Prinds Carl, for at modtage Kejserfamilien. Da den havde lagt til Faldrebet, kom de alle ombord hos os, og en hjertelig Hilsen udveksledes mellem de høje Slægtninge. Ret længe varede ikke Opholdet ombord, efter en halv Times Forløb, toge Kejserfamilien iland med den engelske Dampbaad, selvfølgelig hilset med Salut fra samtlige Skibe. Endtil nu havde vi havt fint vejr, men nu begyndte det at øsregne, og vi lode os ikke skræmme af en Smule Regn, dertil var der for meget at sé efter. Byen Leith saa noget sort og forrøget ud, set fra Standart, dog vare vi for fjernt derfra, saa at vi kunde ret bedømme det; Derimod saaes Edinburgh næsten tydeligere, da den er bygget op ad Bjergsiden. Højland sér man overalt hvorhen man end vender Øjet, men Dalstrøgene saae nærmest ud som Græsgange, saa at vistnok Kvægavlens er større end Agerdyrkning paa denne Kant af Landet. Hvor Floden Firth of Forth udmunder, saaes den berømte Luftbro der forbinde begge Bredder. Det er et kæmpe-mæssigt Arbejde her er udført, Broen sér saa let og sirlig ud, og dog befærdes den af baade Kjørende og Gaaende, foruden at Jernbanetog hvert Ste Minut køre derover. Man undres uvilkaarlig ved at tænke sig den enorme Vægt, som den formaaer at bære, den synes egentlig heller ikke saa høj, men dog kunne de højstriggede Skibe i Verden sejle under den uden at tørne imod. Den regnes jo forøvrigt ogsaa for at være et Mesterstykke af Ingeniørkunst. Da det tog til at blæse, og Søen begyndte at rejse sig, havde Standart ingen Fartøjer iland, derfor maatte vi blive ombord, og nøjes med at kigge ind imod Byen. Trods Uvejr, sejlede mange Dampskibe med Damer og Herrer om-

bord ud til os; Passagererne viftede til Russerne, og mange smukke Damer kastede Fingerkys til dem; men ærgerligt var det at se Russernes Stupiditet, ikke et Gran af Begejstring var at sé hos Dem, de stode og maabede uden at forstaa Spor af det Hele.

Vi forbleve liggende paa Leiths Rhed til Onsdagmorgen Kl 9, hvorpaa der lettedes Anker, og Standart gik atter tilsøes, denne gang gjaldt Rejsen til Portsmouth. Vi sejlede tæt ind under den skotske Kyst, mellem Klippeøen Bell Rock og Landet. Øen Bell Rock er en stéjl Klippe med omtrent lodrette Vægge, der rager højt op over Havfladen, kun paa den side der vender imod Land, lader den sig bestige. Klippen er opholdssted for Tusinder af Fugle, en Slags Maager. De sadde saa tæt paa Klippesiden, saa at det paa Afstand lignede utallige Perlerader, Klippen var bedækket med.

Etsteds sejlede vi forbi en anden Klippeø, med et smukt Fyrtaarn, der stod omgivet af Ruiner, men til trods for disse saa Alt saa hyggeligt og indbydende ud, da Øen var saa smukt beplantet. Saalænge vi sejlede saa nær Kysten, havde vi rig Afvexling af Seværdigheder, snart var det Ruiner af gamle Klippeborge, hvoraf sikkert adskillige have spillet en Rolle, i de mange Fejder i Middelalderen, og senere under Tronstridighederne i England og Skotland, og snart var det store Herresæder med moderne Slotte og Parker. Henad Eftermiddagen, gik vi længere ud, da det stadig blæste mere og mere op, ved Aftenstid havde vi en hél Storm. Det kan nok hænds at vi fik Slinger efter en større Maalestok, men da ingen af os følte sig utilpas, syntes vi endda

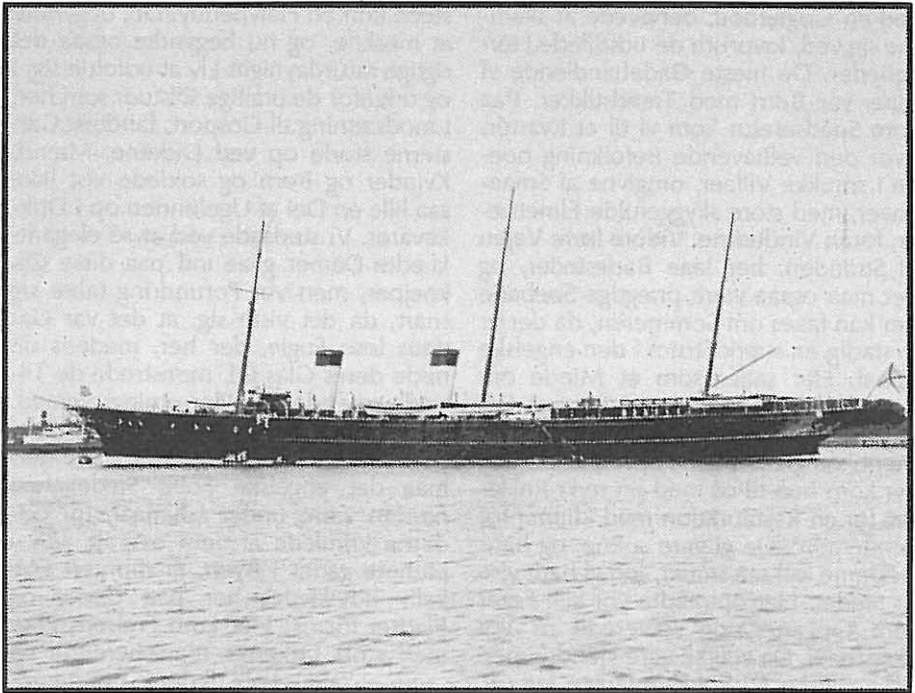
Alle, at det var rigtige Løjer. Desuagtet troer jeg nok, at mér end en af os, tænkte da han nød sin "Tjeipit"; "Gud véd hvornaar jeg faaer den at se igjen". Til al Held, opnaaede ingen af os det. Vi blev vuggede isøvn af Skibets Rullen i den høje Søe, og vækkedes næste Mørgen af den samme Rullen, men nu vare vi jo vante dertil, og følte istedenfor Madlede, en rigtig god Madlyst, saa at stakkels Shukoff maatte gaa flere Gange efter "Masla og Kleop", det er Smør og Brød, og hver gang han kom tilbage, rystede han paa Hovedet, og fortalte en hél Bunke om "Restavrator og Buffetski". Jeg antager at Dhr have ønsket os 11 danske Ædedolke Pokker i vold. Samme Shukoff spillede os et artig Puds, idet han svarede paa Spørgsmaalet, hvad Kaffe héd paa russisk. "Makaka". Da vi nu forlangte Makaka, loe alle Russerne af os, saa at vi begyndte at mærke, at Hr Shukoff havde lade os løbe med Limstangen. Og ganske rigtig, en tysktalende Russer fortalte os grinende, at Makaka betød - Abe-kat. Oppe paa Dækket saae det sørgeligt ud, den ene Søe efter den anden røg over Forskibet, jeg bemærkede et Par Gange, at den endog gik over den forreste Skorstén. Ved Middagstid passeredes Dover, og vi befandt os i Kanalen mellem England og Frankrig. Her mødte vi mange Skibe deriblandt et Par af de elegante Parketter, der stadig sejle mellem Dover og Kalais. Standart gik for fuld Kraft, og om Eftermiddagen ankrede vi paa Spithead, som Rheden udfor Portsmouth kaldes, efter 29 Timers Sejllads. At Vejret har været slem, kan sées allene af det, at Chefen paa Standart, lod spænde Touge i hele Skibets Længde, til at holde sig fast i, naar man færdedes paa Dækket. Standart havde nu havt sin første Storm, og vist

sig som et ypperligt Sæskib. Vore Kossaker havde holdt sig nede i deres Kammer, jeg formoder, at de havde havt Lejlighed til at hilse paa deres "Tjeipit".

Da det var Ebbetid, kunde vi ikke sejle ind i Havnen før næste Morgen, hvorved vi atter fik en Nats Gyngen igjen. Dette mærkedes selvfølgelig mere ved at ride for Anker, end naar Skibet sejler frit. Næste Morgen, Fredag 25. Sept. kom en stor Bugsérdamper ud til Skibet og slæbte det ind til Portsmouth. Naar man, som jeg, kun har sét vor egen Flaadehavn i Kjøbenhavn, bliver man uvilkaarligt imponeret ved at sé denne vældige Krigshavn, og de Masser af Krigsskibe, som her fandtes. Allerede strax ved Indsejlingen til Havnen, vare vi Alle paa Dækket for paa nært Hold at se paa Staden. Gamle Skibe og nye Skibe af alle Arter og Størrelser laa her, og fra dem alle hilsendes Standart med Flaget og tildéls ogsaa med Musik. Omtrent midt i Havnen, i Nærheden af de kongelige engelske Lystyacter, fortøjedes Standart ved en mægtig Bøje. Her i Portsmouth skulde vi have en travl Uge, da Skibet skulde pudses og pyntes for ret at kunne skinne naar det kom til Frankrig. Men trods Travlheden, fik vi dog Lejlighed til nærmere at betragte vore Omgivelser, da der her var saa meget der tiltrak sig opmærksomheden. Blandt skibene fandtes et gammelt Linjeskib med 3 Rækker Kanonporte, det var fuldrigget og bar paa Stortoppen en Admiral Stander. Det var The Victory, det berømte Linjeskib, hvor den engelske Admiral Lord Nelson fandt sin Død i Slaget ved Trafalgar. Det benyttedes som Execérskib nu og har en 600 Mand stor Besætning. Det Rum hvori Lord Nelson døde, bli-

ver stadig holdt i den samme Stand, som den hvori det var i Lordens Levedage. Et stykke derfra, laa 2 gamle Fartøjer uden Master, men derimod forsynede med endel Hejsekraner, da de benyttedes som Kuldepoter. Der fortæltes os, at det var de sidste Levninger af den stolte danske Flaade, som Dhrr. Englændere med den stærkeres Ret, bortrøvede fra det lille Land, hvis Stolt-hed var dets Flaade. Hvorhen man end saae, mødte Øjet kun Skibe og atter Skibe, men de vare jo rigtignok ogsaa af de forskjelligste Former og Dimensioner.

Besøg af engelske højere Officerer havde Standart næsten hele Dagen, og hver Gang de gik fraborde, maatte vor Musik op og give dem et Nummer med paa Rejsen. De beundrede Alle Standart og lovpriste den i høje Toner, særlig lod de til at have forelsket sig i den store forgyldte Dobbelttørrn; der pryder Skibets Forstavn. Hele Fredagen forbleve vi ombord, men Lørdagmiddag satte vi første Gang Foden paa engelsk Jord. Vi bleve landsatte ved det store Værft. Her saa vi et Utal af Orlogsskibe, baa-de under Bygning, og under Reparation. Byggebeddinger og en hel Række Tørdokker fandtes her, tillige med Kraner og kolossale Maskiner. Vi maatte jo kun passere igjennem Værftet, saa der blev ikke saameget for os at see, som vi kunde have havt Lyst til. I det hele taget undrer det mig, at vi bleve landsatte her, da der dog lidt højere oppe i Havnen fandtes en ypperlig Landgangsbro. Vor første Gang i Portsmouth var til Bank of England, for at faae vexlet, vore engelske Papirpenge, da de i en Bankforretning nede ved Havnen ikke vilde vexle dem, men henviste os til Highstreet, hvor Banken laae. Min

Den russiske kejseryacht STANDART. Bygget på B & W, søsat den 10. marts 1895. STANDART var da tidens største dampyacht med pragtfuldt udstyrede saloner for zarfamilien samt hospersonalet agterude i tre dæks højde. Orlogsmuseet.

Smule Kjendskab til engelsk Sprog, kom mig her til megen Nytte, da jeg maatte skrive mit Navn og Opholdssted paa Bagsiden af de to Tipundsnoter. Da de læste Ordene Imperial russian Yacht Standart, fik jeg en mængde Forespørgsler om Skibet og om Kejseren og om hvorledes han var afholdt af sit Folk, derfor maatte jeg forklare, at jeg var dansk, og de Herrer der stode udenfor, alle vare danske, saa de sidste Spørgsmaal kunde jeg ikke have nogen Mening om. Efter at have délt vore Penge, délte vi os selv i to Hold, og gik hver til sin Side, for at

spadsere en Tur rundt i Byen.

Byen er en ret anseelig By, med flere smukke Gader, hvor den ene store flotte Butik afløser den anden, endel af disse, havde endda Vareudstilling paa Facaderne, efter en Maalestok, som vi ikke kjende i Kjøbenhavn. Men Prisen vandt dog en overdækket Passage, kaldet "The Arcade", thi det var udelukkende elegante Forretninger her fandtes. Hvad jeg særlig morede mig over, var Slagterbutikkerne, thi udenfor hver, stod en Slagtersvend, som med en Tungefærdighed ingen Udraaber

ved en Gøglerbod, behøvede at skamme sig ved, lovpriste de udstillede Herligheder. De meste Gadehandlende vi saae, var Børn med Tændstikker. Paa vore Spadseretur kom vi til et Kvartér, hvor den velhavende Befolkning boede i smukke Villaer, omgivne af Smaahaver, med store skyggefulde Elmetræer, foran Vinduerne. Videre førte Vejen til Stranden, her laae Badesteder, og det maa ogsaa være prægtige Søebade her kan faaes om Sommeren, da der er jo stadig en stærk Strøm i den engelske Kanal. Her saaes som et Minde om Lord Nelson, Linieskibet "Victorys" Anker, liggende paa et højt Sténfundament, omgivet af et Jernstakit. En lille Fyr kom hen til os med en trykt Reklame for en Restauration med "dinner for gentlemen". Da vi vare sultne, og hans Reklame lød saa smukt, lod vi ham vise os Stedet. Her optraadte vor lille Fører som Opvarter, og serverede os vor Roastbeef. Da vi ikke vare kjendte med de engelske Forhold, forlangte jeg Øl, dertil rakte Fyren Haanden frem for at faae Penge til at kjøbe Øl for; Lidt efter kom han tilbage med 2 Kander fulde af skummende Ale. Da vi gik derfra, vare vi alle enige om, at vor Middag var baade slet og dyr.

Vi toge derpaa et lille Svip over til en lille Bye Gosport, som ligger paa den anden Side af Havnen. Her boede for det meste den bedrestillede Arbejderbefolkning, i nette Smaahuse med et lille Havelod til hvert Hus. Man mærkede strax, at det var Eliten af Arbejdere her boede, alt saae saa lyst og hyggeligt ud, og de faae Værtshuse man saae her, vidnede tillige om at Folk her, holde mere af Hjemmets Glæder end af Drikkestuerne. Turen tilbage med Færgen til Portsmouth ko-

stede kun en Halvpenny. Det begyndte at mørkne, og nu begyndte ogsaa det rigtige saturdaynight Liv at udfolde sig, i og udenfor de utallige Ølstuer som her, i modsætning til Gosport, fandtes. Gæsterne stode op ved Diskene, Mænd, Kvinder og Børn og soldede vist ikke saa lille en Del af Ugelønnen op i Drikkevarer. Vi studsede ved at sé elegantklædte Damer gaae ind paa disse Ølknejper, men vor Forundring tabte sig snart, da det viste sig, at det var Gadenes løse Fugle, der her, medens de nødte deres Glas Øl, mønstrede de Tilstedeværende i Forretningssøjemed. Skal et Folks Sædelighedsforhold, maales efter Antallet af den Slags Kvinder, maa det engelske Folks Sædelighed næsten være under Lavmaal, thi Gaderne vrimlede af dem overalt, selv i pænere gader i Byen. Et muntert Folkeliv udvikledes her paa Gader og Pladser for os; Her kom Frelsens Hær med stort Orkester marscherende og sammenkaldte Folk til deres Bønneføder; Naar et passende Antal var samlet, droge de ind i en stor oplyst Sal, og de begyndte deres Frelsensværk med de Tilstedeværende. Et andet Sted, ved et Gadehjørne, stod en høj Mand og gestikulerede, og med en rusten Stemme deklamerede Shakespeare for en undrende Skare af Tilhørere. Manden var vist en mislykket Skuespiller, der vel paa grund af lidet lystelige Aarsager, havde været nødt til at forlægge sin sceniske Virksomhed, fra Theatret, til Gaden Stenbro, og Skylden derfor tilkommer vel neppe mindst - Whiskeyen. Hist sad en Krøbling med sin Lirerkasse og anraabte Folks Godgjørighed, her en Flok Drengene der gymnasticerede og væltede sig i snavset for en penny. Et Sted udkæmpedes et Slagsmaal mellem et Par halvdrukkne

Fyre; Blandt de interesserede Tilskue-
re, fandtes en Politibetjent. Her hjalp
en Kone sin Mand, med at stive en
vældig Bjørn af, men hun loe og spøjte
med sin Fyldebøtte af en Mand, saa jeg
antager, at hun er vant til den Tur. Da
vi vare kjede af at drive om paa Gader-
ne, gik vi i Variete, og tilbragte der en
ret morsom Aften. Blandt de optræ-
dende, gjenkendte jeg et engelsk Pan-
tomimeselskab, som tidligere har været
i Kjøbenhavn. En Kupletsanger, en eng-
elsk Frederik Jensen, gjorde stor Lykke
med sine Viser, han har aabenbart væ-
ret meget populær eller i alfald hans
Viser, da Publikum, selv elegante Da-
mer, sang Refrainet med i Kor. Forestil-
lingen var priselig kort, da ingen Pauser
fandtes, eller unødvendige Musiknum-
re udførtes, saa at Alt sluttede Kl. 10
1/2.

Da vi vare komne udenfor, lagde
vi strax Mærke til, at Gadelivet havde
antaget en mere udskejende skikkelse,
end forinden vi gik til Forestilling. Drik
og Svir, ere vist nok i England, den al-
mindelige Lørdagsaftens Hovedfornø-
jelse for den lavere Befolkning. Selv fle-
re Kvinder saaes ravende paa Gaden.
Vi saa etsteds en Moder, med hjælp af
Kudsken, putte sin drukne og mod-
stræbende Datter i en Droske. Kl. 11
lukkedes alle Beværetninger, og stærke
Militærpatruljer drog gennem Gaderne,
for at opsamle Kammerater, der
havde faaet mere end de evnede at
bære i oprejst Stilling. Nede ved Hav-
nen traf vi nogle Russere der ventede
paa Baaden fra Standart, deriblandt
den kæmpestore Kosak, naturligvis ci-
vil, og da nogle forbigående engel-
ske Rødkjoler fik Øje paa Russerne, vil-
de, særlig en af dem, yppe Klammeri
med Russerne, foer Kosakken ind i

Klyngen, og det stolte Albions Krigere
spredtes som Avner for Vinden. Saa
kom Dampbaaden fra Standart, og
trætte af den Landtur kom vi tilbage til
vort Skib. Men selv efter at vi vare
komne tilkøjs, laae vi længe og snakke-
de om vor Udflugt.

Om Søndagen bleve vi alle om-
bord, da ingen af os havde Lyst til, at
gaae og drive Gade op og Gade ned i
en engelsk By, med dens Helligdags
Kjedsommelighed. Alt var stille i Hav-
nen, ikke engang saameget som en
Baad, med nysgjerrige Mennesker, vi-
ste sig i Nærheden af Standart. Da der
ikke var nogen Grund for os, til at gaae
og drive en hél Dag, trak vi i Arbejds-
tøjet, og arbejdede lige til Kl. 5; saa
havde vi da kun Aftenen, til at drive i.
Ved Sang og alslags Lystighed, tillige
med at gjøre Jux med vore brave
Shukoff, forløb aftenen meget muntert
for os Alle.

Den paafølgende Uge, var viet til
Pudsningen af Standart, og Russerne
vadskede, skurede, polerede og male-
de saa det stod efter. Vi havde vor rige-
lige Dél deraf, saa at vi ikke mere kun-
de naae at komme iland før Aften;
men saa stod det jo ogsaa os frit for at
tilbringe Aftenerne ombord eller iland,
som vi selv vilde. Vore Besøg i Byen,
vare alle, omtrent en Gjentagelse af
vort første Besøg, kun var Lystigheden
ikke slet saa stor, som om Lørdagen. En
Pryd for Byen er det prægtige Raadhus,
der med sine høje Marmortrapper, sin
Søjlerække og sit prægtige høje Taarn
ret imponere. Jeg lagde ofte Mærke til,
at Russerne ikke staae i Gunst hos Eng-
lænderne. Udtalelser derom hørte vi
ofte, især naar vi fortalte at vi vare dan-
ske Arbejdere, og som det lod til, staa

Hoffolkene fra POLARSTJERNEN går om bord i chaluppen, som skal bringe dem ud til POLARSTJERNEN, som ses i øverste højre hjørne. Billedet er taget på Toldbodtrappen formodentlig i juli 1894 under den russiske Zar Nikolaj IIs besøg i Danmark i anledning af kronprins Frederiks (den senere Frederik VIII) og kronprinsesse Louises sølvbryllup. Orlogsmuseet.

vi Danske i høj Kurs der. Standart interesserede dem i høj Grad, de fandt den Alle at være et Mønster af Skønhed, og kunde neppe finde Talemaader der var stærke nok, til at forherlige Kejseryachten; det forundrede dem i høj Grad, at et saa lille Land som Danmark, kunde frembringe et slikt Værk. I "The Arcade" besøgte vi flere Gange en større Butik, for at gjøre Smaaandkjøb, og der bleve vi godt kjendte med Personalet, da de alle holdt af at slaae en lille Sladder af

med os Danske, det var saa sjældent at de talte med Folk af vor Nationalité, sagde de.

Imidlertid gik Ugen, og Tiden nærmede sig til vor Afrejse til Frankrig.

Søndag den 4. Oktober ankom det russiske Kejserpar til Portsmouth, for at tage Ophold ombord paa Polarstjernen, der allerede et Par Dage havde ligget i Portsmouths Havn. Fra vor An-

kerplads, saae vi ikke meget til Stadsen, men alle skibene i Havnen flagede og manede Ræer, kun Standart forblev aldeles uvirksom, og samtidig forlode vore Venner Kosakkerne og Musikerne os, for at gaae ombord i Polarstjernen. Da det blev mørkt, bleve et Par af de engelske Skibe, der laae nærmest ved Kejseryacten, iluminerede, hvad der tog sig særdeles smukt ud i den mørke Aften. Vi vare alle ombord, og holdt en ret fornøjelig Søndagaften i vor Kahyt, det var jo den sidste Aften vi vare i England, det var jo dog et Sted, hvor vi Alle havde befundet os saa godt.

Mandag den 5. Oktober om Morgenen Kl 6 lettede Standart og sejlede, med uafsladelig Hilsen til alle de Skibe vi passerede, ud af Havnen til Spithead, her blev lagt bi, for at Polarstjernen med Kejsersparret ombord kunde komme foran os. Med dette Skib i Spidsen, sattes Kursen vest efter i Kanalen, medens to Rækker store engelske Pantserskibe og en halv Snes Torpedobaade eskorterede de to russiske Yacter. Vi passerede den skønne Øe Wight, som med sine høje Skrænter og yppige Skove, solbelyst som den laae, tog sig aldeles fortryllende ud. Allerede fra tidlig Morgen havde det blæst temmelig stærkt, men nu da vi var komne klar af Landet, blev det til en hél Storm med meget høj Søe. Standart klarede sig storartet, den rullede jo nok noget, men det var for intet at regne, imod de engelske Skibe, som hvert Øjeblik dukkede ned, og fik den ene store Styrtøe efter den anden ind over Dækket, og Torpedobaadene vare endnu værre farne, de sommetider næsten aldeles forsvandt for os. Det kan nok hænds, at der er vanket vaade Trøjer til de raske engelske Gutter. Polarstjernen fik

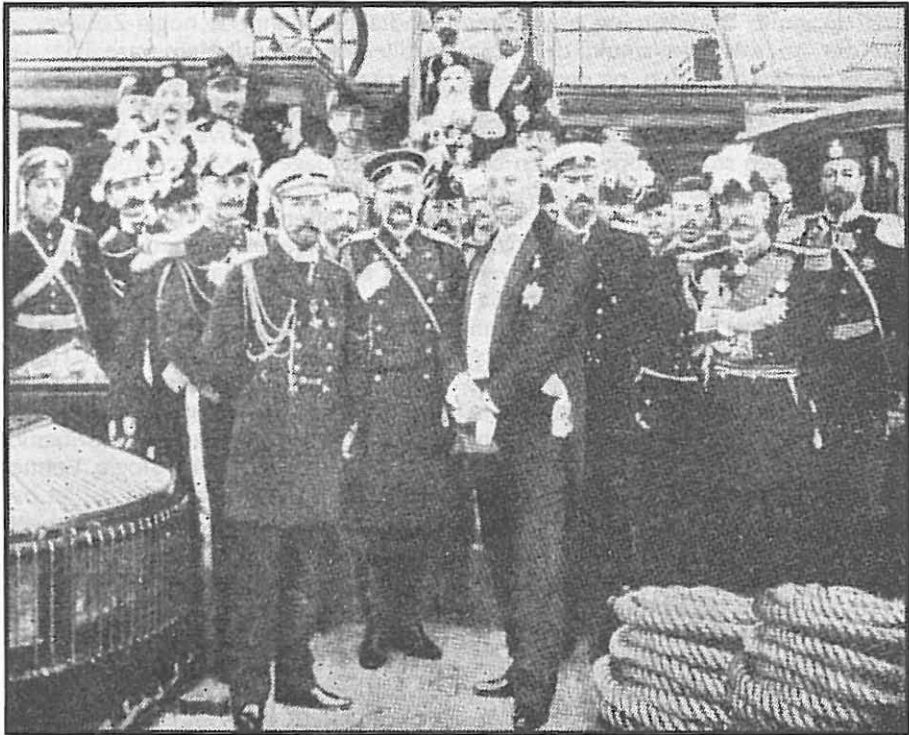
ogsaa sin Part af Storm og Søe, som stadig tiltog jo mere vi sejlede vestefter, da Atlanterhavet med den vestlige Storm, satte vældige Søer ind i Kanalen. Kejsersparret blev ordentlig vuggede den Dag, jeg troer nok at de havde havt det bedre ombord i Standart, som paa Grund af sin Konstruksjon agter, ved to brede Skjolde, der gaae fra Skibssiden ud til Axelledningerne, var i besiddelse af større Modstandskraft imod Søen end Polarstjernen. Da Klokken var 11 1/2, skimtedes ude i Horizonten Omridsene af endél Skibe, det var den franske Kanalflaade, der sejlede imod os for at hilse, og senere eskortere Kejseren til Cherbourg. Den engelske Flaade vendte nu omkring, hilste og sejlede tilbage. Denne Vending i høj Søe, var, som Hr Kommandør Nielsen forklarede os, en ualmindelig vel udført Manøvre; men skulde Englænderne, Verdens første Søfolk ikke kunne gjøre sligt, hvem skulde da?

Kl. 12 1/2 mødte vi den franske Flaade, rene kæmper at sé til. Og med en mægtig Kanonade hilsende de Kejseren, deres formentlige Forbundsfælle, Velkommen til fransk Farvand. De franske Skibe fulgte, ligesom de engelske i to Rækker de russiske Skibe. Stormen tog til, og Søen brød nu ogsaa ind over Standart, paa Dækket var der næsten ikke til at være, og da det nu netop var Middagstid, gik vi ned for at faae noget for Tandens. Men spise til Middag, var nok ikke saadan til at løbe til, Dugen laae paa Bordet, Tallerknerne i Køjerner, stakkels Shukoff paa en Sofa og led Søsøgens Kvaler. Jeg tiltalte ham med et tillavet russisk. "Shukoff skaffum", hvor til Shukoff svarede resigneret "Niet Karasjo" og faldt atter hen i sin Halvdøs. Saa maatte vi selv besørge

Opvarningen, og det gik jo ogsaa meget godt. Da vi atter kom op paa Dækket, kunde vi begynde at skimte den franske Kyst; Vi nærmede os rask vor Rejses Maal, Cherbourg, som vi kunde see yderst ude. Omsider, omtrent Kl. 3 naaede vi Indsejlingen til den store franske Krigshavn, med Polarstjernen i Spidsen, derpaa Standart og derefter den store franske Eskorte. Byen Cherbourg er bygget langs en Bugt Landet her danner, og fra Bugtens to Endepunkter ere kolossale Moler byggede ud, saa at de lukke for Bugten, og derved danne den store Krigshavn. Disse uhyre Moler ere i deres hele Udstrækning armerede med svært Skyts, og fra dette, saavel fra en Klippefæstning inde i selve Byen, salutedes der paa Kraft. Polarstjernen sejlede ind ved Havnekajen, medens Standart ankrede midt i Krigshavnen, og efterhaanden grupperede de eskorterende Skibe sig omkring os, ialt 26 større og mindre Panterskibe. Derved kan man først rigtig gjøre sig en Forestilling om hvor stor egentlig Havnen er, naar man som her sér, at saa mange store Skibe kunde manøvrere uden at tilføje hinanden nogen Skade, men hvert Skib fandt strax sin Ankerplads med Lethed, og her i Havnen, hvor Søen var rolig, kunde vi først rigtigt betragte vore drabelige Følgesvende. Selvfølgelig vare alle Skibe, baade store og smaa, flagsmykte saa det havde Art. Efter Modtagelseshøjtideligheden iland var overstaaet, sejlede en elegant fransk Orlogsyacht med Kejserparret og den franske Republiks Præsident Felix Faure ud og bleve komplementerede af samtlige Krigsskibe og endte med, at aflægge Besøg paa det franske Admiralskib "Hoche", som befandt sig i Standarts umiddelbare Nærhed. Derved fik vi ogsaa endel af

Stadsen at se paa nært Hold, og i Kikkert saae jeg aldeles tydeligt Præsidenten, en overordentlig nobel ældre Herre. Han var civil paaklædt og bar kun ganske faae Dekorationer. Da besøget her var endt, lagde en stor elegant nybygget Chalup, med en rød Fløjlsbaldakin over, sig ved Faldrebstappen paa "Hoche", og de høje Rejsende toge iland igjen. Det var den sidste Gang vi paa Turen saae Kejserparret.

Da Mørket faldt paa, bleve alle Skibene elektrisk belyst, og det var et Skue, som ikke kan beskrives. Alle Skibes Linjer, Rigning, Takkelage, Skorstenene og Broer vare iluminerede, og fra store Projektorer kastedes vældige Lyskegler til alle Sider. I den mørke Oktoberaften, frembød Havnen et feagtigt Skue, og da saa samtlige 26 Skibe Kl. 8 affyrede den store Kejsersalut 101 Skud fra hvert Skib, og alle paa éngang, saa maatte man indrømme, at den franske Natjon forstod sig paa modtage "le Tsar", som de kaldte Kejseren, med fuld Honør. Byen kunde vi fra Standart sé, var glimrende ilumineret, og da saa Kejseren om Aftenen Kl. 10 afrejste fra Cherbourg, afbrændtes paa Havnekajen et pragtfuld Fyrværkeri. Næste Dag fik vi Tid til at se lidt af Omgivelserne lidt bedre end Dagen forud, thi da havde vor Opmærksomhed kun været henvendt paa al den Stads, som Kejserbesøget medførte. Den store Havn med sine vældige Granitkajer ere bygget af Napoleon I. Han har anlagt Havnen, som en trusel mod England, men høstede som bekendt intet Udbytte heraf. Anlægget siges at have kostet 147 Miljoner Francs; men hvilket kolossalt Arbejde maa det ikke have været, og hvilke Forhindringer har her ikke været at overvinde? Allerede under Ludvig

Zar Nikolaj IIs møde med den franske præsident Felix Faure om bord på POTHUAU i 1897. Gyldendals Verdenshistorie, bind IV 1830-1935. København 1936.

den 16., har der været arbejdet paa Anlægget af en Krigshavn; men en Nats Storm ødelagde mange Maaneders Arbejde. Byen ligger langs Bugten, hvorved den faaer en anseelig Længde, men Bredden er til Gjengæld ikke saa stor paa grund af Landets Stigning. Midt for Havnen ligger en høj Klippe, paa hvis Top, en stærk Fæstning findes.

Om Middagen vare vi første Gang iland, og det var sandelig en lystig Dag for os 5 danske. Allerede paa Vejen ind igjennem Kanalen til den indre By, mærkede vi Russerbegejstringen, thi

alene Synet af det russiske Flag paa Baaden, var nok til at faae adskillige Franskmand til at raabe: "Vive la Russie". Selve Byen var festlig pyntet med Flag Guirlander Inskriptioner, tilligemed tusindvis af kulørte Lamper, mange Steder var tværs over Gaden trukket hvidt Tøj, der var paamalet "Vive le Tsar".

Gaderne var krumme og snevre med en gyselig Brolægning og ingen Huse højere end tre Etager. Kun nogle faae Gader, som f.Ex Hovedgaden langs Havnen vare virkelig smukke,

med elegante Butikker, og af Pladser var der en særdeles smuk, den laae aaben ud mod Havnen, og den prydedes af en mægtig Rytterstatue af Napoleon I. Paa en vældig Hest sidder Kejseren iført den store Kappe og den bekjendte trekantede Hat, og, som det forekom mig, i Harme udstrækkende den højre Haand over mod det Land som det aldrig lykkedes ham at overvinde. Da vi forlode Pladsen, som naturligvis hedder "Place Napoleon", kom vi til en Gade, der var meget stejl, og ved at følge den, kom vi op ad en af de omkring Byen liggende Højder. Herfra havdes en skøn Udsigt over Byen, Havnen og endel af Landet, og en Kirke med to høje Taarne, som vi havde passeret, laae dybt under os. Befolkningen var ellevilde af Begejstring for Russerne, og naar de hørte vi vare fra Standart, bleve de ligesaa elskværdige mod os, vi vare jo nemlig snedige nok til at fortie vor Nationalitet. De russiske Matroser vare Dagens Løver, de saaes stadigt i Selskab med de franske Matroser og Soldater, syngende og dansende gik Toget op og ned ad Gader, kun nu og da afbrudt, naar et eller andet venligt Krosted vinkede, og det kan hænds at Beværtningerne gjorde gode Forretninger i de Dage. De franske Matroser vare raske vevre Gutter, alle fulde af Humør og ivrige i at opildne deres Venner, de af Naturen mere rolige Russere. Vi, som nylig havde seet det engelske Militær, hvor hver enkelt Soldat er, ialfald i det ydre, fuldendt Kavalér, maatte uvilkaarlig studse, ved at sé Franskændene som Soldater. Vi havde ventet at see Republikens unge Sønner som Mønstersoldater, men der var hverken Holdning eller synderlig Stramhed ved dem, selv naar vi saae dem marschere i Geled. En hæderlig

Undtagelse dannede nogle Zouaver og Artillerister, blandt dem vare ikke saa faa prægtige Soldaterskikkelser. Men i at være elskværdige Førere for Russerne og i at brøle "Vive la Russie", stode de ikke tilbage for Matroserne.

Om Aftenen traf vi Formanden for de franske Kjedelsmede, der havde opstillet Kjedlerne i Standart, og han inviterede os hjem til Familjen til et lille Gilde. Paa vejen til hans Hjem, købte han en stor Kurv Østers, som i Triumf blev baaren til Gildehuset. Vi bleve budt hjerteligt Velkommen af hans Hustru og den øvrige Familie, hvoriblandt et Par unge Damer og nogle Venner gjorde alt muligt for at gjøre os det behageligt. Det kneb jo med Sproget, men da jeg fra min Skoletid har bevaret i Hukommelsen lidt Rester af fransk, saa gik det endda, selv om en Sætning engang imellem indeholdt baade engelske og tyske Ord; men Sagen eer de forstode mig, selv om de ogsaa engang imellem toge sig et godt Grin af mit franske. Aa! hvor det gjorde os 5 Danske godt, engang igjen at sidde i et Hjem ved et godt Aftensbord, vi vare jo lumsk kjede af det russiske Kjøkken, thi her vankede baade Suppe, Østers, Koteletter, Smør og Ost foruden Øl, Vin, Most, Kaffe og Kognak, et hélt Slaraffenleben for os. Efter Bordet blev der sunget baade dansk og fransk, en lille femaarig Gut sang Marseilleaisen for os, vore unge Damer sang nok saa net baade Solo og Duet. Da Klokken var 11 fulgte hele Selskabet med os hen paa en Kafé ved Havnen, hvor vi tilbragte endnu en munter Stund sammen med vore gode franske Venner, og skiltes da fra dem med mange Taksigelser for den hyggelige Aften, vi havde tilbragt i et fransk Familjehjem. Da vi

endnu havde rigelig Tid; besøgte vi et Koncertlokale af syvende eller ottende Rang maalt med en dansk Alen, her var stuvende fuldt af Gjæster og vældig Russerbegejstring, og da de hørte vi vare fra Standart, fik vi saa mange Venner af baade Civile og Militære, saa at vi gik i et helt Optog derfra mod Havnen. Paa Vejen kom vi forbi et Springvand, og ihukommende vor kjære Storkerede hjemme i København, fik vi dannet en stor Kjæde og dansede en Krigsdands, som ingen Indianerhob behøvede at skamme sig ved, omkring Springvandet, saa at Folk kom til Vinduerne for at see, hvad der var paa Færde. Politiet morede sig selv, derover og syntes ligesom vi Andre, at det var evige Løjer. Men Nemesis udeblev ikke, Baaden som skulde hente os Kl. 12 3/4 var borte, og vi stode i et fremmed Land, ukjendt med Alt, men de elskværdige Franskmænd trøstede os, vi skulde ikke mangle Husly, foreløbig dundrede de en Restaratør op, og mens vi sade der og drak Sodavand, kom der Bud, at 12 franske Søofficerer, som skulde ud paa Rheden, vilde med deres Dampbarkas sætte os ud til Standart. Vi takkede for det smukke Tilbud, og faa Minutter efter, dampede vi ud til vort russiske Hjem, trætte og søvnige efter vor første franske Landtur.

Her i Cherbourg havde vi ikke ret meget at bestille ombord, kun et Par Morgentimer, ellers havde vi Tiden til vor Raadighed; men ombord havde vi ogsaa megen Tidsfordriv, ved alle de Besøgende, som i Skarer søgte ud til det nye Kejserskib, her blev Ingen afvist, alle fik Tilladelse til at komme ombord. En dag kom saaledes en Baad med et stort Selskab katolske Gejstlige ud til os; de gik Alle meget andægtigt

med Hatten i Haanden, saa man saae alle de kronragede Isser. Selv Handlende fik Lov til at etablere Udsalg af deres Varer; Paa Fordækket havde de udkrammet deres Herligheder, saasom Frugt, Tøjer, Sæber, Tobak, Brevpapir, Blæk, Skosvæarte og en Masse andre Sager, kun Spirituosa var banlyst. Det var morsomt at høre Russerne kjøbslaa med de Handlende, naar saa Kjøbmanden havde nævnet sin Pris, og med Fingrene vist hvormange Centimer det var, brugte Russerne ligesaa dan Fingrene for at vise det halve af den forlangte pris. Selvfølgelig var der ogsaa mange Besøg fra den store franske Flaade, foruden det store antal af Dampskibe, der stadig, hele Dagen sejlede Ture med Passagerer. Der blev raabt og skreget deres "Vive la Russie", saa det næsten begyndte at blive trættende at høre paa, men feststemning var der; Pa vore Ture iland gik vi alletider til Omegnen af Byen, da her var saa naturskjønt. Ved en Aa der strømmede ned mod Havnen med stærkt fald, saae vi Masser af Kvinder ligge med opkiltrede Skjorter, og under Spøg og Latter, vadske Familjens Tøj, medens de stadig bearbejdede Tøjet med en Trækølle, det saae lidt primitivt ud det hele, men Liv og Løjer var der.

En Bro førte over Aaen, og Vejen derfra førte over temmelig stejle Højder, hvor Byens Velhavere havde deres elegante Boliger liggende i store smukke Haver. Fra disse Højder, var det et smukt Syn at see Byen ligge under os, og hele den store Bugt med de mange Fartøjer. Men hvad der undrede os, var dog Forskjellen mellem Ebbe og Flod, vi havde jo nok seet noget af det i England, men her traadte det meget stærkere frem. Hovedkanalen, som førte til

den indre Havn, havde mange smaa Sidedekanaler, og i disse laa endogsaa temmelig store Skibe paa tør Land, saa at Mandskaberne kunde gaa omkring og rense og reparere Bunden paa dem; men tydeligst viste det sig ved Landgangstrappen. Naar vi Kl. 2 om Eftermiddagen nærmede os den, havde vi fra Vandlinjen til Gadelinjen en 33 a 35 Trin at gaa op, men naar vi om Aftenen Kl. 12 1/2 gik ned til Baaden, havde vi kun 5 a 6 Trin ned, - hvert Trin var sine 6 Tommer højt, saa at Differencen mellem Ebbe og Flod var en ca. 7 Alen. Det virker, den første Gang en indfødt Kjøbenhavnser ser sligt, lidt underligt, da de fleste af mine Kjære Bysbørn, ligesom jeg kun kjende Ebbe og Flod af Navn.

For Russerne afholdt det franske Militær en stor Aftenfest i deres Kasino, men da den strænge russiske Disciplin fordrede, at Mandskabet skulde være ombord til Kl 9, kom Matroserne saa nogenlunde skikkeligt ombord, der var kun et Par Smaabjørne imellem, og de vare af en højst godmodig Art. Her i Frankrig blev der forøvrigt ogsaa set igjennem Fingre med Smaaforseelser. En Aften vi vare en 4 Danske iland, besøgte vi en Ølstue, hvor vi havde været flere Gange før. Ølstuen bestod af et større og et mindre Lokale; vi sadde i det inderste mindre Rum, da det yderste var opfyldt af Militær. I det samme kom 1 Zouave og 3 andre Soldater ind til os, og satte sig ved et andet Bord. De hørt længe paa vor danske Tale, som de jo ikke forstod et Ord af. Pludselig siger den Ene af Soldaterne: "Det er Tydskere der sidde", og strax begyndte alle Franskmændene at maale os med Øjnene. Jeg havde heldigvis forstaaet dem, og i faa Ord betroede

jeg mine Ledsagere, hvad Talen var om; I en Fart, fik jeg Stormen til at lægge sig, ved frækt at sige: "Pardon, messieurs, nous sommes russes". Fra Dødsfjender, vare vi pludselig komne i Selskab med svorne Venner, og da paa mit Spørgsmaal derom, en af dem kunde tale engelsk, som jeg bedre kunde klare mig med, saa tilbragte vi en lystig Stund sammen med de brave Franskmænd. Jeg gruer for Resultatet af vort Samvær, hvis jeg ikke havde forstaaet deres Ord, og i en Fart kunde have besvaret det.

Hvad der ogsaa forvoldte os endél Besvær, var Møntsystemet, i England gik det nogenlunde an, da vi hurtigt lærte det at kjende, men i Cherbourg, hvor vi havde vexlet vor Mønt i Frank og Centimer, og kjendte Forholdet imellem dem, maatte det uvilkaarlig falde en for Brystet, at høre Kjøbmænd forlange Betaling i Shillings og Pences. De tænkte, at da vi kom fra England, maatte vi bedre kjende det engelske Møntsystem, medens det i Virkeligheden gjorde os ganske konfuse, da vi saa først skulde udregne, hvad det var i franske Penge.

Søndag den 11. Oktober vare de russiske Matroser indbudte til Frokost paa det franske Admiralskib "Hoche", og vi kunde fra Standart høre, at de fik dem en Morskab de ikke vare vant til. Og da de Kl 3 vendte tilbage til Standart, saae man strax, at der ikke havde været sparet paa Drikkevarerne. De fleste af Matroserne havde Huebaand med franske Skibsnavne, de havde byttet med de franske Matroser; Ombord i Standart bleve de strax rolige, og de værst medtagne skyndte sig ned paa Banjerdækket, for at faae sig en Lur.

Om Mandagen fik Standart Besøg af franske Søfolk og Soldater efter Invitationen af de russiske Officerer. Hele Forskibet blev omdannet til en stor lukket Flaghal, elektrisk belyst med Guérlander, franske og russiske Skjolde, omgivne af lutter franske Smaaflag, vare Luftrør og Nedgangskapper og alt opstaaende, dekoreret. Fra Morgenstunden havde der hersket en svær Travlhed ombord, for at gjøre Skibet værdigt til at modtage de franske Gjæster. Kl 2 begyndte disse at indfinde sig, og af de russiske Matroser lededes de hen til de mange Borde og Bænke, som stode opdækkede for dem. Jeg antager en cerka 400 franske Gjæster vare ombord i Standart, udelukkende Underofficerer og Menige af begge Etater. De bleve beværtede med Smørrebrød Øl, Kaffe, Kognak, Cigaretter og til slut Champagne. De stakkels Russere maatte nøjes med at servere, og forresten see paa, hvorledes de franske Venner morede sig, dog troer jeg nok at de fleste i Smug, engang imellem kneb dem et Glas. Uafbrudt hørtes de Franskes, "Vive la russie" og lignende, men da saa det russiske Orkester spillede "Carnatmarschen", bleve de ellevilde af Begejstring, de stode alle op og sang med til den populære Marsch. Henimod Slutningen paa Festen, var ogsaa Humøret paa Kogepunktet, de gave Russerne Broderkys, og toge deres Huer, medens man saa de sindige Russere med Felthuer Kepier og lignende Pynt. Til sidst løftede de Standarts Næstkommanderende, en russisk Prinds, og bare ham i Guldstol, da kjende Jublen ingen Grænser. "Vive la russie, vive le Tsar, a bas les prussiens" lød Fransk-mændenes halvdrukne Stemmer, og under Sang Latter og Hurraraabene forlode de gode Franskmænd Standart.

Her fik Piben nu en anden Lyd, hele Mandskabet fik nok at gjøre, med at tage hele Stadsen ned, og en Time efter at Gjæsterne vare tagne fraborde, vare alle Spor af Festen næsten udslettede.

Nu var Besøget i Frankrig afsluttet, og der ventedes nu kun paa Ordre til Afsejling. Tirsdag laa vi endnu i Havnen, men Onsdagmorgen den 14 Oktober Kl 6, afsejlede Polarstjernen, og en halv Time senere Standart, fra det gjæstfrie Land, Polarstjernen for at gaa gennem Nordøstersøkanalen til Kronstadt, og Standart for at gaa til Kjøbenhavn, som vi nu ogsaa begyndte at længes efter. Det blæste godt, Vinden havde vi lige imod, og Søen ligeledes. Polarstjernen sejlede til om Aftenen foran Standart, til Dover var passeret, saa skiltes de, og i løbet af en Time, var Polarstjernen ude af Synskredsen.

I Storm og Modvind sattes nu Kursen efter Hanstholmen, og med en 22 Mils Fart gik det nu rask mod Hjemmet. Det var en anden Sejlads, end da vi første Gang sejlede over Nordspøen, man havde Møje med at bevæge sig paa Dækket. Ikke destomindre opholdt vi os meget deroppe, da ingen af os vare søsyge, noget der ikke kunde siges om Russerne, og det var jo ogsaa et storartet Syn, at se det vrede Vesterhav. Paa Fordækket var ikke til at være, Søen brød stadig ind over Forskibet, men agter hvor vi opholdt os, havde vi det vrede Element for Øje, uden selv, at føle synderligt dertil.

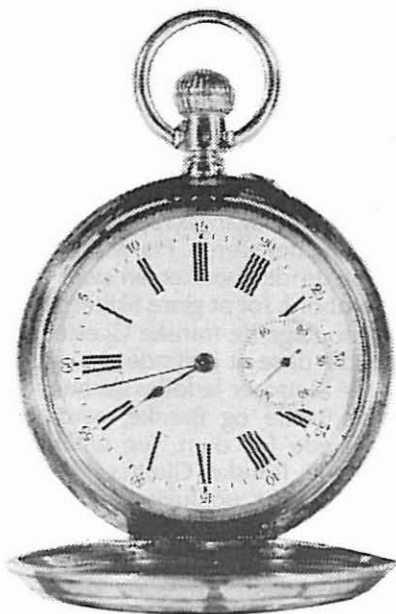
Torsdag var Vejret det samme som om Onsdagen, med Storm og høj Sø. Vi mødte ikke mange Skibe, men de som vi saae, fik alle grundigt rullet sig. Om Aftenen Kl 8, saaes ude i Horison-

ten, det store elektriske Hanstholmfy, bekjendt fra Udstillingen 1888 i Kjøbenhavn, saa sattes Kurs mod Skagen som passeredes om Natten. Næste Morgen Fredag den 16 Oktober, befandt vi os i Kattegat, her havde nu Stormen lagt sig, og her mødtes endel Skibe som skulde passere Skagen ud. Nu saaes snart Kullen og Sjællands Kyst, og Kl henad 11 passeredes Kronborg. Vi hilste Alle med Glæde de kjendte Steder, det var som et Møde med gamle Venner, i Særdeleshed for mig der aldrig havde været fra Hjemmet. Kl 12 ankredes paa Kjøbenhavns Rhed. Standart havde Dannebrog paa Stortoppen. Snart vare vi alle paa Væjen til de respektive Hjem, og vor vellykkede Tur var endt.

Forinden jeg slutter mine Rejseerindringer, føler jeg det som Pligt, at bringe en speciel Tak til de Forskjellige, som have udvist Velvilje imod mig. Hr Kommandør Nielsen for den Elskværdighed hvormed han ikke trættes af, at oplyse og forklare os saa mange Ting paa Rejsen. En Tak, til den, som det skyldes, at jeg kom til at deltage i den interessante Tur, og endelig en Tak, til alle Medlemmerne af den lille danske Koloni paa Standart, som alle, enhver for sig, gjorde sit til, at gjøre hinandet Opholdet ombord saa behageligt som muligt.

Samtidig beder jeg undskylde for mulige Smaafejl i min Rejseerindring, som jeg har været saa fri at give Titlen "Under russisk Flag", man bedes erindre at alt er skrevet efter Hukommelse, uden nogensomhelts Optegnelse.

Til en god Pølseende, hører ufravigelig en Rosin; En saadan Rosin fik

ogsaa vi Rejsekammerater overrakt til foræring, den 9 December. Ved en smuk lille Højtidelighed, ombord i Standarts store Spisesalon, overrakte Chefen, Baron de Friedericks, de russiske Ordenstegn og Medaljer, til endel af de Mænd der havde udført Arbejder paa Standart, tilligemed Foræringer til Andre, der ogsaa havde virket derpaa. Ved den Lejlighed, modtog jeg et Etui, indeholdende et værdifuldt Sølvkronometer, med den russiske Kejsers Vaaben i ophøjet Arbejde paa Springkapslen, med tilhørende masiv Sølvkjæde. Det glæder mig at have et saa værdifuldt synligt Minde, om den Rejse der aldrig vil glemmes af

16 Jan. 1897

Ludvig Monberg

(Forfatterens stavemåde og tegnsætning er bibeholdt, red.)

Marinehjemmeværnets 40 års jubilæum.

Jørgen H. Barfod

Det er naturligt, at man også i Marinehistorisk Tidsskrift ønsker at hylde de 40 år for Marinehjemmeværnet, men man kan egentlig spørge sig selv, hvad det er for et 40-års jubilæum, det drejer sig om, for der er mange flotiller, som er ældre. Det kan derfor straks fastslås, at det er oprettelsen af en stab for flotillerne.

Der er al mulig grund til at fejre de mennesker, mænd og kvinder, der gennem årene har stillet sig til rådighed for søværnet, og som har brugt meget af deres fritid til at uddanne sig og til at udføre et arbejde, som har været og er til gavn for os alle. Ikke alene har de ofret deres egen tid, men ofte er det sket på bekostning af samvær i og med familien, der således også skyldes en tak. Det er nu engang betingelserne for en hjemmeværnsmand, hvad enten han hører til de "tørre" eller "de våde" eller flyvehjemmeværnet.

I begyndelsen var der imidlertid blot een slags hjemmeværn, nemlig det frivillige statslige hjemmeværn, der oprettedes den 1. april 1947. Rundt om i landet fandtes der imidlertid grupper, som ønskede at finde en eller anden form for tilknytning til søværnet. Derfor dannedes under region VI afsnit 2 eller nærmere betegnet i Lyngby-Tårnbæk kommune et marinedetachment den 1. marts 1949, men man havde blot ikke meget maritimt at arbejde med bortset fra, at de fleste tilhørte den lokale Marineforening.

Alligevel fejrede man her, da afdelingen blev en flotille, sit 10-års jubilæum i 1959.

Så kan man jo atter spørge sig selv, om det er organisationen eller folkene, der skal fejres.

Allerede et år efter, nemlig den 4/3 1950 blev chefen Jørgen Mortensen udnævnt til flotillechef ifølge Kundgørelse for Hæren af 30/3 1950, og under stor høtidelighed blev flotillen den 24. april ved en parade i Skovshoved havn overleveret til chefen for søværnet viceadmiral A.H. Vedel. Flotillen, der fik betegnelsen "Flotille I", kom nu til operativt at høre under søværnet.

Fra søværnets side gjorde man sig i de følgende år store anstrengelser for at oprette flere flotiller. Daværende orlogskaptajn Th. Bjerre og orlogskaptajn Jørgen Teisen gjorde et stort arbejde med at rejse rundt for at finde egnede emner til flotillechefer, og i det hele taget havde de et enormt arbejde med at få organiseret det hele. Flotillerne havde allerede da et nært samarbejde med marinedistrikterne og i København var der månedlige møder mellem flotillecheferne og chefen for ESM, Øresunds Marinedistrikt, kontreadmiral Dahl.

Flotillerne var organisatorisk underlagt Hjemmeværnet, og først i april 1952 udskiltes de som et selvstændigt hjemmeværn med en stab i Haregade under ledelse af kommandør G.E.C.

Flotillechef Jørgen Mortensen gør klar til parade i Skovshoved havn den 24. april 1950. Foto Marinehjemmeværnet.

Lichtenberg, og det er åbenbart denne organisatoriske ændring, som man fejrer i år.

Der er således tre årstal, der alle er værdige til at fejres. 1949 da den første spire til marinehjemmeværnet skabes, 1950 da flotillerne lægges under søværnet og så 1952, da man organisatorisk bliver et selvstændigt hjemmeværn. Flotillerne rundt om i landet kan deri-

mod fejre mange andre datoer alt efter, hvornår det første mandskab blev til en flotille.

Under alle omstændigheder er det værd at fejre de gaster, der har været og er i flotillerne til gavn for vort søværn og til gavn for os alle, og derfor vil også Marinehistorisk Selskab lykønske med de 40 år.

Gennembruddet 1. juli 1677

- en afsluttende kommentar.

Ib Gram-Jensen

Der er ingen grund til at gå ud i en mere omfattende diskussion om slaget i Køge Bugt 1. juli 1677, når der ikke er tale om nye argumenter og synspunkter. Men Jørgen H. Barfods kommentar til min artikel i *Marinehistorisk Tidsskrift* nr. 4, 1991 kræver nogle korte bemærkninger.

For det første citerer Barfod ikke artiklen korrekt. Formelt set er fejlen kun lille, men den bibringer det citerede en anden og skarpere mening og tone, end den pågældende passage har i artiklen. Jeg skrev ikke at "Niels Juel ikke kan tilkendes æren for et gennembrud af den fjendtlige slaglinie, som han efter kilderne at dømme ikke foretog", men: "Endelig skal det understreges, at kan Niels Juel ikke tilkendes æren for et gennembrud af den fjendtlige slaglinie, som han efter kilderne at dømme ikke foretog (endsige erobringen af luven derved), så rokker opgivelsen af dette slagnummer ikke ved, at han valgte, indøvede og gennemførte den i situationen rette taktik og dermed sikrede den danske flådes største sejr nogensinde, over en modstander, der var overlegen i skibe, kanoner og mandskab." (p. 25). Synspunktet er altså - som artiklen igennem - fremsat som en formodning, og det formuleres på dette sted for at betone, at Niels Juels sømilitære præstation ikke skal undervurderes, selv om denne formodning tiltrædes.

For det andet kan formodninger om slagets taktiske karakter - detaljer i dets forløb siges der hverken i artiklen i *Marinehistorisk Tidsskrift* eller den længere i *Tidsskrift for Søværnen* nr. 4-6, juli/december 1987 noget om - stemme mere eller mindre godt overens med kildernes udsagn, så vidt disse rækker, og tolkningen og vurderingen af kilderne kan hvile på mere eller mindre overbevisende argumenter. "Et egentligt bevis" for det ene eller det andet synspunkt vil i sagens natur sjældent kunne føres i sådanne tilfælde. Hvad angår Barfods udlægning af slaget, med påstanden om kamp mellem to slaglinier og Niels Juels gennembrud, rummer den i hvert fald følgende vanskeligheder:

1. Hvis man ikke simpelt hen går ud fra, at flåder altid kæmpede i slaglinie på dette tidspunkt - hvilket ikke kan tages for givet (se artiklen i *Tidsskrift for Søværnen*, p. 199 ff) - må det betragtes som sandsynligt, at den svenske flådes øverstkommanderende, Henrik Horn, har valgt formation til melékamp, da det var hans plan at søge entring.

2. De danske tab synes uforklarligt små i forhold til de svenske, hvis man går ud fra, at taktikken var den samme på begge sider. Derimod bliver tabsfordelingen forståelig, hvis den danske flåde kæmpede i slaglinie og således kunne udnytte breddens effektivitet, mens den svenske var i formation beregnet på

entringstaktik, som mislykkedes, og de svenske skibe derfor var ude af stand til at bruge deres artilleri tilsvarende virksomt.

3. Hverken de danske skibsjournaler eller Horns rapport melder om gennembrud eller dansk erobring af luven. Frem for alt er det utroligt, at relationerne fra og med Dan. Paullis Extraordinaire månedlige relation 8. juli - der som den første kunne bygge på oplysninger modtaget efter den danske flådes tilbagevenden efter forfølgelsen af den svenske - læst på den efter sammenhængen naturlige måde ikke taler om noget gennembrud, men blot om at M. Rodstens eskadre afskar en del af den svenske flåde; og i hvert fald ikke siger noget om, at den danske flåde erobrede luven ved manøveren: var denne sensationelle bedrift blevet bekræftet ved flådens tilbagekomst, var den givetvis også blevet behørigt fremhævet i avisernes beretning.

Omvendt rummer den opfattelse, der redegjordes for i artiklerne i *Marinehistorisk Tidsskrift* og *Tidsskrift for Søværnen*, ikke tilsvarende problemer. Med al den usikkerhed der er og må være om slaget i Køge Bugt 1. juli 1677, virker det derfor urimeligt at hævde, at min og Barfods udlægninger i mangel af håndfaste beviser kan regnes for lige gode eller dårlige. Ingen udlægning af slaget kan gælde for mere end en formodning - og der gjordes faktisk heller ikke krav på mere i artiklen i *Marinehistorisk Tidsskrift* - men der kan rejses så tungtvejende indvendinger mod en opfattelse som Barfods eller Hærnings, at den må siges at være draget alvorligt i tvivl. Hvorimod den i artiklen skitserede synes at være den af de foreliggende, som bedst lever op til kravet om at være, hvad der er blevet betegnet som "den mest sandsynlige historie, der kan finde støtte i det eksisterende relevante kildemateriale". Man må her, som så ofte, give afkald på at nå frem til en højere grad af sikkerhed.

o o o

Tak til Ole Ventegodt.

Som det fremgår af kolofonen, har dette tidsskrift fået en ny redaktør, og der skal derfor fra *Marinehistorisk Selskab* lyde en stor og dybfølt tak til Ole Ventegodt for det store og fortjenstfulde arbejde, som han i en lang årrække har udført for *Marinehistorisk Tidsskrift*. Han har givet tidsskriftet en fornem kvalitet og han har på mange måder givet det en fornyelse uden at bryde med de gamle traditioner. Han har til stadighed skaffet spændende og gode artikler, der har tiltrukket mange læsere. Ole Ventegodt fratrådte efter eget ønske, men vi håber, at han vil fortsætte med fra sidelinien at skyde nogle bolde ind til glæde for hans gamle tidsskrift. Tak for et veludført arbejde.

Jørgen H. Barfod

Modelbyggerlauget bygger VIKINGESKIB.

Per Jessen

Der har i dette efterår været afholdt den 6. internationale konference om båd- og skibsarkæologi, arrangeret af Vikingskibsmuseet i Roskilde. Som et indlæg i konferencen ønskede man at fremlægge nogle resultater af modelforsøg med et af fartøjerne fra Peberrenden og for at kunne sammenligne med målinger i fuldskala blev "lille handelskib" valgt. Dette skib, som museet kalder "vrag nr. 3", er forlængst beskrevet og opstillet, og en kopi i fuldskala blev bygget så tidligt som i 1984. I de forløbne år har der været sejlet meget med skibet, på baner udlagt i Roskilde fjord, hvor man har udført målinger af fart, afdrift, krydsegenskaber m.m. Selv om disse målinger har været vanskelige at udføre, da de kræver nøjagtige instrumenter til måling af vind-, strøm- og sejlhastighed samt sejlretning, er det lykkedes at indhente en serie af værdifulde informationer. Vikingskibsmuseet havde en aftale med medarbejdere på Skibsteknisk Laboratorium om at udføre en serie modelforsøg og tilhørende beregninger, men modellen til disse forsøg manglede. For at kunne udføre forsøgene i laboratoriets store 225 m lange modeltank krævedes en model af 3 til 4 meters længde, og det vil i dette tilfælde sige, at et skalaforhold på 1:5 ville være passende.

Da Vikingskibsmuseet ikke selv havde mulighed for at fremstille modellen, henvendte man sig til Orlogsmuseet, for om muligt, at få Orlogsmuseets Modelbyggerlaug til at påtage sig opgaven. Skønt tidsfristen var meget

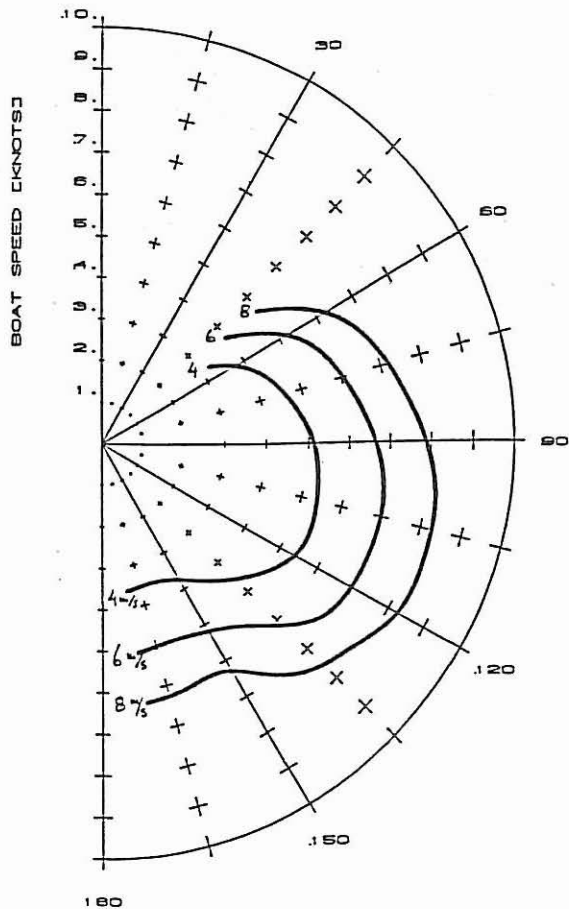
kort, lovede laugene at fremstille modellen således, at forsøgene kunne påbegyndes i begyndelse af august måned.

Det blev besluttet at udføre modellen således, at skrogets yderside var en tro kopi af "Roar Ege", som er navnet, man har givet kopien af vrag nr. 3. Vikingskibsmuseet stillede de nødvendige tegninger af opstalt og spanter (med klinklagt bordlægning) til rådighed i skala 1:10. En omskalering blev udført og arbejdet med selve modellen kunne påbegyndes.

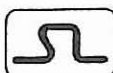
For at gøre modellen så let som muligt, så man med ballast kunne give fartøjet den ønskede dybgang og trim, blev skroget fremstillet af krydsfinér og en særlig tæt Polystyren skum. Alle spanter blev udskåret i 4 mm krydsfinér, således at ydersiden af bordene var en del af spantet, og mellem spanterne blev indsat skumklodser, det hele sammenlimet med speciallim, og man havde nu den rå klods til skroget. Den videre forarbejdning af overfladen skete ved at affile og -slibe skummet således, at dette gik i forløb med bordlægningen på spanterne. Overgangen mellem bordene stod nu som skarpe kanter i skummets overflade. Køl og stævne, som var fremstillet i træ, kunne nu monteres. For at give overfladen styrke og forhindre vandindtrængning, blev der påsmurt Epoxy, forstærket med to lag ganske tyndt glasvæv. Overfladen blev igen slebet og spartlet og til sidst påført et tyndt lag top coat, hvorefter modellens overflade var forsvarligt for-

SAILING YACHT PERFORMANCE

DMI POLAR DIAGRAM

VPP CALCULATION FROM MODEL TEST

DANISH MARITIME
INSTITUTE
DK-2800 LYNGBY

ROAR EGE

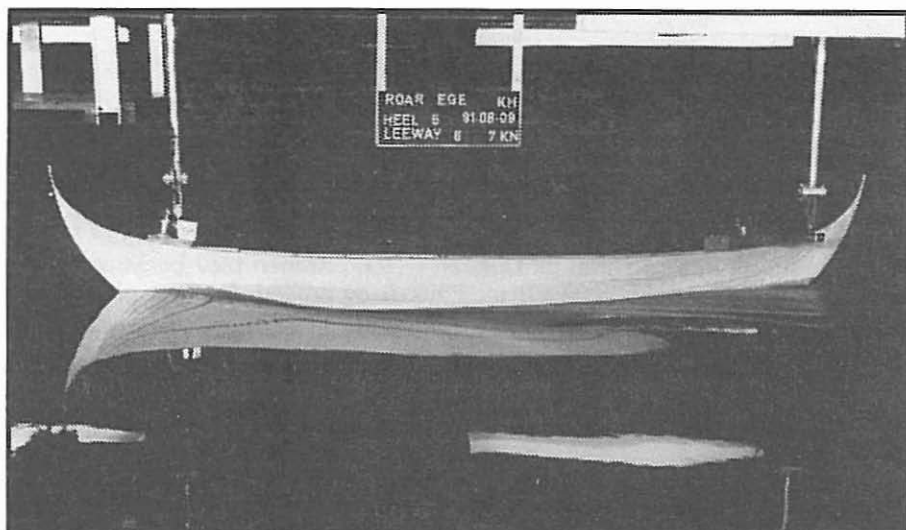

Fig. 2. Modellen af "Roar Ege" afprøves i Skibsteknisk Laboratoriums store modeltank. Foto Per Jessen.

seglet. Under hele arbejdsprocessen havde skroget været monteret på en bundplade med bunden opad og med en overhøjde på skrogsiderne, nu kunne siderne skæres ned til det rigtige fribord, og vi havde en kopi af skroget til "Roar Ege" i skala 1:5. Indersiden af modellen blev ikke bearbejdet og bortset fra nogle krydsfinérplader til fastgøring af beslag og målegrej, står inder siden i de rå skumblokke.

Modelforsøgene blev udført i begyndelsen af august måned og omfattede almindelige slæbeforsøg for at bestemme fartøjets modstand gennem vandet ved forskellige hastigheder samt modstandsforsøg med krængning og afdrift, som det forekommer under virke-

lig sejlads med det store råsejl som eneste fremdrivningskilde. Samtidig med forsøgene blev der udviklet et EDB-program til beregning af fart ved forskellige vindstyrker og heraf følgende krængning og afdrift. Resultaterne af forsøg og beregninger blev præsenteret på konferencen i Roskilde i september måned, og et eksempel på mulighederne for denne kombination af praksis og teori er vist i fig. 1, medens fig. 2 viser modellen i forsøgsopstillingen på Skibsteknisk laboratorium.

Modellen er nu bygget og står til rådighed for kommende forsøg, og Modelbyggerlauget glæder sig over at have været med til at løse en opgave for dansk skibshistorisk forskning.

Fig. 1. Polardiagram, visende "Roar Eges" sejlhastighed ved forskellige vindstyrker og vindretninger, baseret på foreløbige forsøg og beregninger.

FRA ORLOGSMUSEETS BILLEDARKIV...

Opgaven i sidste nummer var åbenbart for drilsk, eftersom vi kun modtog ganske få besvarelser. Vinder blev: **H.H. Bjørnsen, Enebærbacken 11, 3250 Gilleleje.**

Billedet viste nedtagningen af Orlogsværftets 3-benede, faste dampkran (bygget af Burmeister & Wain i 1868) på Dokøen i 1937. Kranen blev benyttet til isætning og udtagning af master, svært maskingods og artilleri. Den var placeret syd for Dokkens maskinhus. Bygningen til højre i billedet, øst for maskinhuset, er Søndre Arbejdsbygning fra 1886.

Et skibsortkester ses opstillet på dækket af et dansk orlogsfartøj, og vi vil gerne have oplyst, hvem er herren bag den flot dekorerede stortromme?

Orlogsmuseet er meget interesseret i at få at vide, hvor denne tromme befinder sig i dag, så skulle nogle af vore læsere ligge inde med oplysninger, bedes de venligst kontakte museet.

Svar til Orlogsmuseet senest den 1. april 1992.